

Komentarz FOR:

Fundusz kupowania głosów

W niedzielę Mateusz Morawiecki zapowiedział powołanie Funduszu Patriotycznego, który miałby służyć „budowaniu postaw patriotycznych” i wspierać „pasjonatów historii, pasjonatów, którzy biorą udział w grupach rekonstrukcyjnych”. Nie wiemy, jaką formę miałby przyjąć zapowiadany fundusz: czy byłby pozabudżetowy fundusz celowy, czy fundacja (jak Polska Fundacja Narodowa), czy może też agencja wykonawcza (jak Narodowy Instytut Wolności). Jeśli to pierwsze, oznaczałoby to, że charakterystyczna dla władzy PiS obsesja rozwiązywania domniemanych albo faktycznych problemów przez mnożenie pozabudżetowych funduszy celowych (czego ostatnim przejawem był zapowiadany w marcu Fundusz Medyczny) przerodziła się w próbę przejęcia dla Andrzeja Dudy głosów elektoratu Krzysztofa Bosaka z tury wyborów prezydenckich.

Na pozór fundusze celowe są dobrym pomysłem: rząd identyfikuje jakiś palący problem, a następnie wydziela osobny fundusz, z którego finansowałby jego rozwiązanie. W rzeczywistości jednak tworzą one wyłom w finansach publicznych. Obywatelom utrudniają ocenę rozdysponowania środków publicznych, a administracji – efektywne ich wydatkowanie. Po jakimś czasie, kiedy okazuje się, że na koncie funduszu zalegają środki, politycy nowelizują ustawy, dodając nowe cele, na które mogliby wydatkować pieniądze.

Świadcami takich procesów w ostatnich latach byliśmy wielokrotnie. Fundusz Reprywatyzacji został powołany w 2000 roku z przeznaczeniem na zaspokojenie roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa. Jednak od 6 lipca 2016 roku, kiedy wprowadzono nowelizację ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji, środki Funduszu Reprywatyzacji służą głównie finansowaniu powiększania sektora państwowego w gospodarce. I tak w 2016 roku przeznaczono z Funduszu Reprywatyzacji 30 mln zł na dokapitalizowanie państwowych mediów, a rok później aż 2,1 mld zł na:

- 1) na nabycie spółki Exatel od kontrolowanej przez państwo PGE (368,5 mln zł);
- 2) dokapitalizowanie państwowego Funduszu Rozwoju Spółek w celu realizacji „różnorodnych zadań z zakresu szeroko rozumianej gospodarki morskiej”, czyli wsparcie dla państwowych stoczni (200 mln zł);
- 3) pokrycie kapitału zakładowego Polskiej Grupy Lotniczej (1,2 mld zł – to stąd pochodziły pieniądze na zakup niemieckiego Condora, który w końcu nie doszedł do skutku);
- 4) pożyczkę dla Telewizji Polskiej (350 mln zł).

Innym przykładem może być Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (Fundusz Sprawiedliwości), z którego środki były wydatkowane m.in. na dotacje dla uczelni ojca Rydzyka, zakup sprzętu dla Ochotniczej Straży Pożarnej czy ustawową działalność Centralnego Biura Antykorupcyjnego (a dokładniej – według ostatnich doniesień

medialnych – na zakup platformy Pegasus, czyli systemu inwigilacji telefonów komórkowych obywatel). Z pieniędzy Funduszu Sprawiedliwości sfinansowano też publikację książek, których tytuły nie wskazują na żaden związek z celami funduszu. Przykładami niech będą *Ochrona trwałości małżeństwa i rodziny w prawie rozwodowym Peru* czy *Sposoby zapobiegania rozpadowi rodziny w Chorwacji: wskaźniki najważniejszych wartości gwarantujących sukces małżeński wg EVS 2008*.

Z początkiem 2019 roku został uruchomiony Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Powstał on w odpowiedzi na protesty osób niepełnosprawnych. Podstawowym źródłem finansowania funduszu jest wprowadzona przez PiS danina solidarnościowa, wynosząca 4% od nadwyżki dochodów ponad kwotę 1 mln zł rocznie. Po roku funkcjonowania funduszu ustawę znowelizowano: Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych stał się po prostu Funduszem Solidarnościowym i pokrywa niemal całość wydatków związanych z wypłatami trzynastej emerytury (11,3 mld zł z 11,8 mld zł). Dzięki temu zabiegowi rząd mógł też wykazać na papierze fikcję „zrównoważonego budżetu” – dużą część wydatków zaplanował bowiem poza budżetem. Jeśli jednak uwzględnić dochody i wydatki całego sektora finansów publicznych (czyli budżetu, funduszy i samorządów), to deficyt zaplanowany na 2020 roku miał wynieść ok. 30 mld zł, a po odliczeniu jednorazowych dochodów ze skoku na OFE – ok. 50 mld zł.

Jednak to nie opisane powyżej na przykładach późniejsze zniekształcanie celów funduszy wydaje się w pomysłcie Mateusza Morawieckiego najgorsze. Problem tkwi bowiem w tym, że rząd PiS próbuje podporządkować sobie oddolne inicjatywy. Od 2017 roku próbuje decydować o kierunkach rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez nadzorowany przez Piotra Glińskiego Narodowy Instytut Wolności. Promocją wizerunku kraju zajmuje się finansowana przez państwowe spółki Polska Fundacja Narodowa, której najstęnniejszym zleceniem była propagandowa kampania wymierzona w niezależne sądy – kampanię prowadziła spółka Solvere, założona przez Piotra Matczuka i Annę Plakwicz, osoby odpowiedzialne za dwie ostatnie kampanie wyborcze PiS oraz politykę informacyjną Rady Ministrów. Trudno uwierzyć, że środki z zapowiadanego Funduszu Patriotycznego dostaną organizacje dla partii rządzącej nieprawomyślne. A tam, gdzie rząd przejmuje kontrolę nad jakimś rodzajem działalności, pojawia się efekt wypychania – mniej miejsca pozostaje dla inicjatyw oddolnych.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązuje i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn możesz się skontaktować z:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

tel. 500 494 173

e-mail: patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność – obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

KONTAKT DO AUTORA

Marcin Zieliński

Ekonomista FOR

e-mail: marcin.zielinski@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A • 02-628 Warszawa • tel. 22 628 85 11
e-mail: info@for.org.pl • www.for.org.pl
[f](https://www.facebook.com/FundacjaFOR)/FundacjaFOR • [t](https://twitter.com/FundacjaFOR)@FundacjaFOR